

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Principia Juris Canonici : Ex Libro ... Decretalium Gregorii
IX. Pontificis M / Antehac In Alma & Archi-Episcopali
Benedictina Universitate Salisburgensi**

König, Robert

Salisburgi, 1725

VD18 80460526

30. De decimis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61800](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61800)

confiteri, & in paschate sacram Eucharistiam percipere debeant. *c. omnis utriusq. de Pœnit. c. remiss. Zoëf. h. t. n. 2.* ubi rectè advertit, Sacramentum Pœnitentiæ à Parocho, vel Presbytero alieno sine expressa, vel tacita licentia, proprii Parochi administratum penitus invalidum esse propter defectum jurisdictionis. Sed hoc ita spectato *jure communi*, cujus rigor multum mitigatus est, dum passim extra tempus Paschale Sacramentum Pœnitentiæ, & Eucharistiæ non tantum apud Regulares specialiter privilegiatos, sed & in aliis Ecclesiis ex privilegio vel consuetudine non contradicentibus, atque ita saltem tacite consentientibus Parochis frequentantur. P. Engel *h. t. n. 25.*

III. Quòd in Ecclesia Parochiali matrimonium, seu nuptiæ solenni ritu celebrandæ sint. *c. 1. de Claustr. desponsat. Trid. sess. 24. c. 1. de Reformat. matrim.* ita quidem, ut matrimonium, cui sine licentia proprii Parochi assistit alienus, irritum sit juxta *Trid. d. c. 1.*

IV. Quòd à proprio Parocho tempore debito petendum sit Sacramentum Extremæ unctionis. *Clem. dudum. de Sepulturis. Clem. 1. de Privil.* ubi Regularibus etiam exemptis sub excommunicatione prohibetur, ne sine licentia Parochorum Sacramentum hoc administrant.

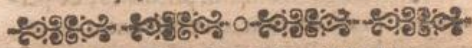
V. Quòd Parochiani in Ecclesia Parochiali diebus Dominicis & Festis Divinis interesse obligentur juxta *c. 2. h. t.* ubi Parochi, priusquam talibus diebus Missam celebrent, alienos Parochianos ejicere jubentur; & *Extraord. 2. de Treuga inter comm.* ubi fratribus Mendicantibus prohibetur, ne prædicent, populum ad Missam diebus festis in propria Parochia audiendam non teneri. Hodie tamen de consuetudine, & propter diversa Religiosorum privilegia, videmus ubique contrarium observari, & pro cujuslibet comoditate diebus etiam festivis extra Ecclesiâ Parochialem Missas, & Divina officia frequentari.

VI. Quòd defuncti Parochiani in Ecclesia Parochiali ordinariè sepeliri debeant, ut constat ex dictis *tit. proced. n. 9.*

VII. Quòd Parocho quotannis solvendæ sint decimæ præter primitias, & alias oblationes, de quibus *tit. seq.*

VIII. Quòd Ecclesia parochialis gaudeat privilegio, ut intra fines suos alia Ecclesia, vel Capella non possit ædificari invito ejus Rectore. *c. quicumque causâ 16. q. 1. Barb. de Off. & pot. Paroch. c. 1. n. 26. §. & ista Ecclesia.*

IX. Quòd finibus Parochiarum, si de iis legitima autoritate constitutis constet, ne quidem præscriptione 100. annorum, vel temporis immemoralis præscribi possit. *c. 4. & ibi Panorm. Barb. ac alii h. t.* cum enim præscriptio à jure positivo vim suam habeat, ei locus esse non potest, ubi lex, vel canon resistit. *c. 6. causâ 16. q. 3. l. 3. C. de Fundis limitrophis.*

TITULUS XXX.

De Decimis, Primitiis, & Oblationibus.

SUMMARIA.

1. Decimarum definitio nominalis. 2. Definitio realis.
3. Divisio. 4. An dentur decimæ mixtæ? 5. Quo jure sint introductæ? 5. usq. 11. Quinam teneantur solvere decimas, qui non? 11. 12. 13. 14. Quibus solvenda sint decimæ? 15. 16. Quorum proventuum decimæ præstandæ sint? 17. 18. 19. Quo modo solvenda sint? 20. Quis sit finis decimarum? 21. Quinam effectus? 22. 23. de Primitiis & Oblationibus.

Inter jura Parochialia non postremum locum obtinet jus decimarum, primitiarum, & oblationum.

§. I.

Vox *decimarum*, si notionem, & derivationem ejus spectes, decimam cujusque rei, vel honorum partem significat, unde comprehendit quoque decimas, quæ solvuntur titulo merè profano, & exiguntur instar tributi à Dominis temporalibus prædiis aliquando impositi: item eas, quas urgente Ecclesiæ necessitate SS. Pontifices de bonis Ecclesiasticis sibi, vel aliis ad tempus solvendas extra

ordinem exigunt juxta *Clem. 2. h. r. & Extrav. 1. Eod. inter commun.* Secundum communem verò usum loquendi decimæ significant quamvis aliam partem frugum, & bonorum quotannis Ecclesiæ Ministris præstandam juxta *c. 4. causâ 16. q. 7.* & vernacula dicuntur *der Zehend.*

§. II.

2 *Definiuntur* decimæ, quòd sint certa quota, id est, decima pars fructuum, & proventuum, seu lucrorum justè acquisite, DEO in recognitionem universalis domini debita, & ipsius ministris propter spirituale ministerium persolvenda. *P. Engl. h. r.*

§. III.

3 *Dividuntur* decimæ in prædiales, & personales. *Prædiales* sunt, quæ solvuntur de terræ fructibus. Et hæc rursùm sunt *maiores*, & *minores*, seu *minuta*, vulgò *grosser/ und fleisner Zehend*: *maiores*, quæ scilicet ex frumento, oleo, vino, penduntur: *minores seu minuta*, quæ ex hortis, de sale, agnellis, vitulis, fuculis, lana, caseis, butyro, pullis, ovis, & similibus præstantur. *c. 3. & 30. & ibi Gloss. h. r. Zoëf. eod. n. 14.* *Personales* dicuntur, quæ solvuntur ex acquisite personæ labore, & opera, sive proveniant ex artificio, industria, scientia, militia, mercatura, negotiatione, piscatione, venatione, vel ex alio quolibet actu, & quæstu licito. *c. 20. c. 22. & 28. h. r.* harum rarior usus est, & in Germania omnium pene locorum consuetudine, vel disuetudine sublatae sunt. *Besol. thesaur. pract. voc. Zehend.* *Joan Werndle l. 2. c. 1.*

4 Tertium quoque genus decimarum constituit *Hostiens.* in *Summa h. r. §. 1. Gonzal. in d. c. 7. h. r. n. 4.* & communiter alii, quas *mixtas* vocant, partim scilicet prædiales, quatenus proveniunt à natura, partim verò personales, quatenus hominum industria accedit, & hujusmodi censent esse decimas animalium, seu ex fructibus pecorum, vel avium, ut gallinarum, apum, perceptoras, scilicet ex lana, lacte, ovis,

melle. Attamen aperta ratio est, quare hæc speciem pro genuina agnoscere nequeamus: quia enim natura plus cooperatur, quam industria hominum: & aliàs quoque omnes reliquæ decimæ prædiales mixtæ dici deberent, eò quòd fermè semper aliqua hominum industria intervenire soleat, ut patet in plantandis vineis, colendis agris &c. hinc decimæ animalium ad prædiales non incommode revocari poterunt. Accedit, quòd in *c. ad Apostolica 20. h. r.* & alibi tantum de duobus prædictis decimarum generibus mentio fiat, & ita jura hæc duo tantum agnoscere videantur. *P. Engl. num. 1. Pirrhing. n. 4. h. r. P. Jacob Wex in insign. manip. decim. q. 2. n. 4.*

§. IV.

Causa efficiens decimarum duplex est: alia *remota*, alia *proxima*.

Remota est jus; quò jure autem introductæ sint decimæ, Divino, an Ecclesiastico? non una omnium est sententia. Receptor distinguit in decimis *substantiam*, quatenus sunt necessarium stipendium ad sustentationem ministrorum Ecclesiæ, & *taxationem, quotam, seu quantitatem* decimarum, quatenus scilicet sunt decima pars fructuum. Decimæ quoad *substantiam*, seu ut alii loquuntur *materialiter* consideratæ non tantum jure humano, sed etiam naturali & Divino debentur, jure naturali quia naturalis ratio dicitur spiritualia ministratibus necessariam vitæ sustentationem, tantquam debitum stipendium, tribuendam esse; jure Divino positivo, quia Christi testimonio *dignus est operarius cibo suo: Matth. 10. v. 10.* & effato Pauli *1. ad Corinth. 9. §. 14. Dominus ordinavit iis, qui Evangelium annunciant, de Evangelio vivere.* Et in hoc sensu accipiendi sunt textus in *c. 2. causâ 16. q. 2. in c. 1. causâ 16. q. 7. in c. 14. & 25. h. r.* in quibus asseritur, decimas à DEO institutas, & jure Divino introductas esse. Econtra decimæ *formaliter*, seu quoad ipsam quotam spectatæ neque sunt

juris

juris naturalis: cum nulla ratio naturalis, imò
vix aliqua convenientia adferri possit, cur præ-
cisè decima, & non undecima, vel nona pars
pendenda sit? neque Juris Divini, eò quòd in
Testamento novo nullum extet præceptum,
& licet in veteri Testamento præcisè decima
pars Sacerdotibus sit attributa *Levit. 22. & 27.*
quia tamen hæc lex non fuit lex moralis, in ra-
tione aliqua naturali fundata, sed partim cere-
monialis, partim judicialis, ut docet S. Thom.
2. 2. q. 87. art. 2. in C. ea cum aliis hujusmodi
legibus per mortem Christi extincta est, nec
in Ecclesia obligat, nisi quatenus ab eadem
denuo fuit reassumpta per c. un. de Paris. post
part. Gutierrez Can. quæst. lib. 2. c. 21. n. 16.
Covar. lib. 1. var. resol. c. 17. in pr. Clariss. P.
Jacob Wez in manip. decim. q. 3. per tot. Ad-
de, quòd aliàs obligatio præstandi decimas nec
privilegio remitti, nec consuetudine tolli, ac
minui possit, cum tamen defacto privilegio
Apostolico Regulares quodammodo à sol-
vendis decimis eximantur. c. 10. h. t. c. fin. de
Privileg. & plurimorum fructuum decimæ
consuetudine omninò sublata sint, appro-
bante hujusmodi consuetudinem c. 32. h. t.

6 Proxima sunt illi, qui decimas solvunt, cer-
tum autem est, omnes cujuscunque ordinis,
vel dignitatis sint, etiam Reges & Principes
teneri ad decimas solvendas, nisi specialem ex-
emptionem allegare possint. *c. 23. & 24. h. t.*
Igitur I. & præcipuè decimas solvere tenen-
tur Laici. *c. 14. 26. & 32. h. t.* etiam Judæi &
paganus de prædiis, ac fundis, quæ à Christianis
Possessoribus ad ipsos pervenerunt venditio-
ne, permutatione, aliòve titulo, nisi ejusmodi
prædia, aut fundos dimittere malint per Text.
inc. 16. Eod. & in c. 18. de usur. Ratio est, quia
ex quo tempore Dioceses distinctæ sunt in
Parochias, prædiis ntra harum fines existen-
tibus annexa est obligatio pendendi partem
decimam fructuum Ecclesiæ Parochiali, quæ
obligatio tanquam onus reale ipsi prædiis in-

hæret, & ad quemcunque possessorem tran-
sit. *arg. c. 5. de Pignor.*

II. Clerici & Parochi, qui respectu prædio-
rum in aliena Parochia sitorum decimas sol-
vere debent de illis bonis, & fructibus, quos
habent titulo, ac jure sæculari, puta ex patri-
monio, hæreditate, donatione, quia quantum
ad hoc pro Laicis habentur, adeò quidem, ut
tametsi ipsi Episcopi, & alii Prælati etiam ex-
empti agros patrimoniales possideant in alie-
na Parochia, nihilominus ad decimas obligen-
tur. *c. 42. & 44. causâ 16. q. 1.* Aliud dicendū
de bonis, & fructibus, quos Clerici recipiunt
jure clericali, cujuscumque sunt, fructus & reddi-
tus beneficiales; de quibus procedit textus in
c. 2. h. t. qui ita habet: *novum genus exactiois*
est, ut Clerici à Clericis decimas exigant. Lay-
man in *Theol. moral. lib. 4. tr. 6. c. 3. n. 1.* Barb.
J. E. V. lib. 3. c. 26. §. 3. n. 10. Pirrhing. *h. t.*
n. 40. Panorm. & alii Interpp. *ad cit. c. 2.*

III. Monachi, ac Religiosi tam exempti, 8
quàm non exempti de prædiis, quæ ab aliis
conducta habent. *c. 8. h. t.* sicut & de terris, ac
possessionibus acquisitis hætenus, & amodò
acquirendis, quæ decimales fuerant, solvere co-
guntur. *c. 3. 4. & 34. h. t. c. 2. §. ceterum. Eod.*
in 6. generalitamen privilegio in corpore juris
inserto omnes Religiosi in tantum immunes
sunt, ut saltem in hortis, & nutrimentis anima-
lium, item de novalibus auß den neubrûchen/
quæ propriis manibus, vel sumptibus colunt,
decimas non persolvant per text. *in c. ex par-*
te 10. h. t. specialiter verò Cistercienses, Tem-
plarii, & Hospitalarii privilegiati sunt in om-
nibus agris ante datum privilegium acquisi-
tis, quos proprio labore colunt. *d. c. ex parte*
juncto c. 34. Eod.

Porro exemptio à solvendis decimis acquiri
potest I. Privilegio, non quidem Principis
Laici, *c. 25. h. t.* vel etiam Episcopi, quia iste
jus commune relaxare nequit, sed solius Papæ
juxta *cit. c. ex parte 10. h. t.* Interim hujus-

modi privilegia sive Clericis, sive Laicis concessa strictè interpretanda, nec ad novaalia extendenda, & si valde damnosa sint Ecclesiis, ita scilicet, ut Rectores non habeant congruam sustentationem, quoad excessum per Episcopum loci corrigenda sunt per c. 31. de Privileg. c. 2. h. t. in 6. Amplius: si ex post facto privilegium exemptionis incipiat redundare in gravem læsionem Ecclesiæ, ut si certa Religio, Hospitale, vel aliud certum genus hominum à decimis eximatur, successu temporis autem exempti in tantum multiplicentur, & locupletentur, ut major ferè pars agrorum ab ipsis possideatur, eo, inquam, casu privilegium impugnari posse, quasi res ad eum casum devenerit, quem, si S. Pontifex prævidisset, tam generale privilegium concessurus non fuisset, textus est in c. 9. h. t.

9 II. *Præscriptione* quadragenariâ cum titulo: quia minor contra Ecclesiam non currit; sine titulo autem temporis immemorialis. c. 1. de Præscript. in 6. Potest autem hanc immunitatem etiam Laicus præscribere, non obstante, quòd jus decimandi præscribere nequeat. c. 7. Ead. id enim inde est, quòd Laicus jus decimandi, utpote rem spiritualem, possidere non possit, quæ ratio in proposito non militat; ex quo laicus non solvens decimas nullum jus spirituale usurpat, sed tantum integros fructus percipit ex agro suo, & contra Parochus jure suo decimandi non utitur: neque enim aliud ad præscriptionem immunitatis requiritur, quàm ut Parochus jure suo non utatur, atque ita per suam negligentiam & non usum jus decimandi amittat, quòd ipsò Laicus immunitatem acquireret sine alia possessione. Cardinal. de Luca *discurs. 1. de Decimis. n. 26. & 29.* Molin. de *J. & J. tr. 2. disp. 75.* Pirrhing. *h. t. n. 130.*

10 III. *Gratuità cessione, aut compensatione*, ut si Parochus decimas Religiosis pro re, sive jure aliquo spirituali, quò ad faciendas v. g.

conciones, vel administranda Sacramenta in Ecclesia Parochiali obligarentur, remitteret. c. 3. h. t. c. 2. & 8. de Transact. P. Engel *ibid. n. 5.* Quæ tamen remissio, si sit perpetua, probabilius fieri debet auctoritate Sedis Apostolicæ juxta d. c. 8. si verò ad tempus tantum, sufficit intervenire auctoritatem Episcopi. Gloss. in *Clem. 1. V. propriis. de Reb. Ecclesi. non alien.* Sed an hæc immunitas pro re temporali commutari possit? *ambiguitur.* Dixeris, posse, siquidem juxta dicta immunitas à solvendis decimis nihil est spirituale. At contrarium perspicue decisum est in c. fin. de *Rev. permut.* ubi contractus inter duos Prælatos inicitus, quorum unus volebat à petitione decimarum desistere, si alter certam pecuniæ summam refunderet, penitus annullatur, ex ratione, quòd permutatio à spiritualibus ad temporalia à jure improbatã sit. Neque adversatur ratio opposita: quoniam licet ipsa immunitas nihil spirituale sit, atque adeò is, qui immunitatem emeret, nihil spirituale acquireret, nihilominus alter, qui immunitatem venderet, hoc ipsò jus suum decimandi, quòd spirituale est, vendere deberet, quòd est simoniacum.

§. V.

Subjctum decimarum sunt personæ, aut Ecclesiæ, quibus debentur. Certum autem est post factam in singulis diocesis Parochiarum, & beneficiorum divisionem eas jure communi Ecclesiis parochialibus, seu Parochis propter ministerium spirituale populo exhibitum solvendas esse, adeò ut hodie Parochus fundatam intentionem in jure habeat etiam contra Episcopum, cui proinde cum Parocho concurrenti onus probandi incumbet, quòd jus decimarum vel ex privilegio, vel aliunde habeat. c. 29. & 30. h. t. Covar. *lib. 1. var. resol. c. 17. n. 7.* Barbof. de *Off. Parochi c. 28. §. 2. n. 7.* Sicut ex adverso quoad *quartam decimarum, sive portionem canonici-*

1200 etiam Episcopi intentio in jure fundata
est. c. 16. de Offic. Ordin. c. 13. h. t.

12 *Quæres I.* Cui Parocho decimæ solvendæ
sint, si Parochianus in diversis Parochiis prædia
possideat, aut si in una Parochia habitet, in alia
verò agros habeat? R. decimas prædiales se-
cernendas esse à personalibus, & utrasq; à mix-
tis. *Personales* ubi in usu sunt, illi Parocho sol-
vendæ sunt in cujus Parochia quis habitat, &
Sacramenta, cæteraque Divina percipit, quan-
tumvis alibi fortasse negotiationem exerceat,
aut quocunque modo lucrum acquirat. c. 20.
h. t. c. fin. de Parochiis. Decimas *Prædiales*
quod attinet, de iis nihil in jure determinatum
reperitur, sed consuetudo attendi jubetur in
c. 18. & 20. h. t. Interim rationabilius videtur.
& ubi de contraria consuetudine non constat,
potius judicandum est, quòd decimæ istæ illi
Parocho debeantur, intra cujus fines agri, &
prædia sita sunt, quantumvis Dominus & Co-
lonus illorum alibi Sacramenta percipiat: ut
rectè docuit Sylvester *V. decima n. 14.* Na-
var. h. t. consil. 1. n. 6. partim quia sic minùs
confunduntur, sed perpetuò certi manebunt
fines Parochiarum; partim quia etiam Judæi,
qui utique Parochiani non sunt, nec Sacramen-
ta frequentant, ex agris, quos intra fines ali-
cujus Parochiæ possident, decimas dare com-
pelluntur Parochiis loci per c. 16. h. t. Denique
decimæ *mixtae*, quæ v. g. ex foetibus peco-
rum solvuntur, debentur Parocho, in cujus
Parochia pecora pascuntur, ita ut si diversis
anni temporibus pascantur in Parochiis diver-
sis, inter has pro ratione temporis, quò in ip-
sis aluntur, sint dividendæ, quandoquidem
hujusmodi decimæ prædialibus potius, quam
personalibus accensentur. Gloss. in c. ad Apo-
stolica 20. §. *personales h. t.* Navar. d. consil. 1.
n. 7. Barb. *J. E. V. lib. 3. c. 26. §. 1. num. 11.*
& §. 2. n. 39.

13 *Quæres II.* Cui debeantur de jure decimæ
Novalium, der Behend auß den Neureut/

und Neubrücken? R. si nomen *Novalium*
improprie accipiatur pro novis agris, aut vi-
neis, quæ ex pomariis, pratis, aut pascuis fiunt,
wann solche Gärten / Wiesen umbgerissen
werden; expeditum est, indifferenter illis sol-
vendas esse decimas frumenti, & vini, quibus
ante sive de jure, sive ex privilegio, aut præ-
scriptione decimæ fœni, vel animalium solve-
bantur, aut solvi debuissent: quia licet mutetur
terræ cultura, ejus tamen substantia manet. c.
4. h. t. & ibi Joan. Andr. n. 2. Quinimò li-
cèt quis pratum habuerit, & de fœno ibidem
crescente decimas, ut in plerisque locis dari
non solent, non præstiterit, si tamen postea ex
eo agrum, vel vineam fecerit, decimas omninò
dare tenebitur. P. Engl. h. t. sub n. 11. Si autem
proprie loquamur, & juxta c. 1. & 21. de *V. S.*
nomine novalium intelligamus agros ex sylvâ,
palude, aliâve terrâ omninò sterili primò præ-
cisos, & no viter ad culturam redactos, de qui-
bus non extat memoria, quòd aliquando culti
fuerint, attendendum est, an novalia intra fines
certæ Parochiæ exurgant, an verò, quod fre-
quentius accidit, in confinio Parochiarum, v. g.
in sylvâ, aut palude, quæ pro termino Parochi-
arum ab Episcopo constituebatur: *Priori casu*
de jure decimæ ad Parochum loci spectant. c.
cum contingat 29. h. t. ita quidem ut decimæ
Novalium Parocho debeantur, esto alius intra
fines suæ Parochiæ jus decimandi præscripse-
rit. d. c. 29. & 30. h. t. aut ex privilegio obtinu-
erit. arg. c. tna 25. in fin. h. t. Zoël. h. t. n. 56.
Covar. lib. 1. *variâ. resolut. c. 17. n. 13.* *Pos-*
teriori casu, quia tales agri, aut vineæ novæ
in nulla certa Parochia sunt, solum Episcopum
pro Parocho loci habent, ac proinde eidem
decimæ de jure debentur juxta c. *quoniam* 13.
h. t. & ibi Panormit. n. 5. Canis. eod. tit. c.
11. n. 4.

Cæterum etiam Ecclesia contra Ecclesiam 14
jus decimandi acquirit I. Speciali Pontificis
concessione: quippe hæc sæpe decimæ, quæ
jure

jure spectarent ad certam Ecclesiam Parochialem, alii Ecclesiam, sive Parochiam, sive Regulari applicantur. *c. 2. h. t. in 6.* II. Donatione *c. 7. de his, quasunt à Pralat.* III. Compromisso in arbitrium. *c. 8. & 9. de Arbitris.* IV. Transactione, sive amabili compositione super dubio jure decimas percipiendi, modò tamen nullum interveniat pretium. *c. 2. & ibi Gloss. §. decimis. c. 8. de Transact.* V. Permutatione, quâ Ecclesia una decimas suas cum alterius Ecclesie decimis, vel alio jure spirituali commutare potest. *c. 6. & fin. de Rerum permut.* ubi Gloss. hoc observat. VI. Unione unius Ecclesie cum alia. arg. *c. 33. de Prabend.* Quare si Parochia sit alicui Monasterio unita, Monasterium, licet curam animarum per Vicarium ibidem exerceat, locò Parochi censetur & non minùs, quàm alius Parochus sine aliqua probatione juris decimandi intentionem in ipso jure fundatam habet, sive deinde Parochianus, sive Episcopus, aut etiam ipse Vicarius controversiam moveat, qua de re extat clara decisio Rotæ, quam refert Tambur. *de Jure Abb. tom. 3. decis. 102.* His tamen casibus consensus superioris, aliæque solennitates alienationum plerumque intervenire debent. Panorm. *in c. 4. de Arbitr. n. 8.* Moneta *de Decim. c. 5. n. 120.* VII. Præscriptione, nimirum decennii, si decimæ contra privatum, quadraginta annorum sine titulo, si contra Ecclesiam, intra cujus fines proveniunt, præscribantur, juxta *c. 4. 6. & 8. de Præscript. & auth. quas actiones C. de SS. Ecclesiis.* si verò ex prædiis sitis intra Parochiam alienam præscribantur, spatio quadraginta annorum cum titulo, vel tempore immemoriali opus est: juxta *c. 1. de Præscript. in 6.* Panorm. *in c. 3. h. t.* Covarr. *1. var. resol. c. 17. n. 7.* Planè Laicos juris decimandi incapaces faciunt Canones propterea, quòd hoc jus spirituale sit. *c. 15. & 17. h. t.* possunt tamen capaces reddi beneficio S. Pontificis. Panorm. *in c. 7. de Præscript.*

§. VI.

Materia seu objectum decimarum sunt res, de quibus debentur. In genere decimæ prædiales debentur ex quibuscunque fructibus, seu proventus rerum omnium, seu mobilium, seu immobilium: personales ex omnibus lucris per actionem & industriam hominis justè acquisitis. *c. 3. 5. 6. 21. 22. 26. 27. & 28. h. t.*

Controversia est, cum jura citata de omnibus licitè acquisitis decimas dare jubeant, an econtra lucra, & fructus illicitè percepti à decimis sint immunes? In qua controversia distinguo inter decimas prædiales & personales. Prædiales dantur etiam de fructibus illicitè acquisitis, ut si quis malâ fide agrum alienum colat; quandoquidem hæc obligatio decimarum inest ipsi terræ, & tanquam onus reale transit ad quemcunque possessorem. Quod attinet decimas personales, refert, an lucra ita sint illicita, ut nec licitè quæri, nec licitè retineri possint, sicut, quæ per usurariam pravitatem, bellum injustum, fraudes, & injurias acquiruntur? & de his non debentur: cum nec lucra sint, quippe restitutioni obnoxia: vel an lucra sint talia, quæ illicitè quidem acquiruntur, licitè tamen retinentur, uti lucra histriionum, meretricum &c. & ex his rigore juris debentur decimæ; quamdiu tamen acquirentes in tali statu ac vitiiis persistunt, Ecclesia non acceptet, oportet, ne modum acquirendi videatur approbare, dum in acquisitis partem habere contendit. Post conversionem autem licitè recipiet. Panorm. *in c. ex transmissa n. 3. h. t.*

§. VII.

Ad formam decimarum refertur modus eas solvendi, qui tribus potissimum requisitis absolvitur: Etenim

I. Decimæ statim fructibus collectis, hoc est, à solo separatim solvendæ sunt. *c. 7. & 22. h. t.* ita ut grave peccatum incurrat non tantùm ille, qui omninò non solvit, sed & qui tardius solvit. *c. 66. causa 16. q. 1. & Exod. 22.* ibi:

ibi: decimas tuas, & primitias tuas non tardabis reddere. Hinc Parochianus etiam non requisitus ad decimas præstandas obligatur, die pro creditore interpellante. Panormit. in c. 4. n. 3. h. t. & Parocho quoque licet propter periculum fraudis decimas in ipso agro separare, vel jubere, ut præmoneatur ad hoc, ut in sua præsentia, vel sui substituti decimatio fiat. arg. l. 29. ff. de Inoffic. testam. Illa tamen consuetudo, quæ decimatio in horreo fit, non est improbanda, modò fraudes absint, aliàs Parochus eâ non obstante decimationem in agro exigere poterit. Speculator h. t. n. 11. Pialetius in prax. Episcop. 2. c. 4. h. t. n. 60.

II. Præstandæ sunt decimæ, antequam tributorum vel censuum prædialium exactiones fiant. c. 33. h. t. & sine deductione seminis, ac expensarum in mercenarios pro agris colendis, & colligendis fructibus factarum. c. 4. 7. 8. 22. & 23. h. t. Sed hoc ita se habet in decimis prædialibus: nam personales post deductas expensas de residuo, quasi de lucro solvendas esse, dilertè rescripsit Innocent. III. in c. 28. Eod. Cujus differentia ratio est, quòd decimæ prædiales debeantur ex fructibus non civiliter acceptis, prout sunt lucri domini, vel usufructuarii alicujus prædii, quod remanet deductis jam expensis juxta l. finitius. 7. ff. Solut. marr. sed naturaliter consideratis, prout omne id includunt, quod DEI beneficio ex terra nascitur, quo modo ex præcepto Divino in veteri Testamento decimæ solutæ sunt; ad cuius imitationem in Novo præstantur reales, non etiam personales, ut quæ lege primum Ecclesiasticâ introductæ, & ex istius dispositione tantùm de lucro quod deductis expensis superest, præstandæ sunt. Gonzalez in c. 7. n. 8. h. t. Barb. de Offic. Paroch. c. 28. §. 1. n. 37.

III. Decimæ à Parochianis suis sumptibus deferendæ sunt ad horreum Parochi, maxime ubi commune, & publicum aliquod horreum pro decimis destinatum existat per Text. in c.

revertimini 65. causâ 16. q. 1. & ibi Gloss. Panorm. in c. pervenit 5. h. t. Consuetudine tamen passim, & præsertim in Germania contrarium obtinuit, teste Canis. de Decimis c. 7. quæ consuetudo valet, & observari debet. Moneta de Dec. c. 61 n. 6. & 7. Gonz. ad c. 7. h. t. n. 6. §. VIII.

Finis decimarum est, ut Ministri Ecclesiæ commodè sustententur, & per eos à cura vicîus solutos expeditiùs rebus Divinis vacetur.

§. IX.

Effectus decimarum est, quòd pro iis non solutis Ecclesiæ, aut Parocho detur rei vindictio vera, aut utilis. Vera, si fructus decimales jam separati sunt à reliquo cumulo, & per designationem quasi traditi in dominium Ecclesiæ, aut Parochi transferunt. Utilis, si fructus decimales nondum fuerunt separati à reliquo cumulo: quoniam hoc in casu Parocho contra quemcunque Possessorem fructuum adhuc extantium utilem vindicationem, aut si non extant, saltem utilem conditionem ex Canone competere, cum P. Engel h. t. n. 16. docet Clariss. P. Jacob Wex in manip. decim. q. 8. th. 12.

§. X.

Affines decimis sunt primitiæ & oblationes, de quibus agit altera pars hujus Rubricæ.

Primitiæ sunt certa pars primorum fructuum, qui ex agris, vel animalibus percipiuntur ac de jure semel tantùm persolvuntur in signum gratitudinis erga DEUM omnium Largitorem. c. 1. & 65. causâ 16. q. 1. quibus etsi olim Primitiæ perceptæ fuerint, hodie tamen in plerisque locis earum usus per desuetudinem abolutus est, ut testatur Lessius lib. 2. de F. & F. c. 39. n. 31. neque consuetudo hæc adversatur juri naturali: etsi enim jus naturale inculcet, homines debere esse DEO gratos in genere, non tamen præcipit, eos debere esse gratos in specie per istud opus.

Oblationes sunt largitiones, quas fideles pro peccatis in Ecclesia, vel ad Altare offerunt. c. 13

causa 10. q. 1. Atque hæc de jure communi scripto omnino arbitrariæ sunt, & ex libera offerenti voluntate, seu beneplacito dependent, sicut aliæ donationes gratuitæ erga DEUM absque ulla determinatione quantitatis, vel qualitatis. Si tamen aliunde Parochus defectum sustentationis pateretur, Parochianos ad faciendas proportionatas oblationes compelli posse communiter sentiunt DD. & ita accipiunt textum in *c. omnis* 69. *dist. 1. de consec.* ubi oblationes inter missarum solennia præcipiuntur. Certè per consuetudinè Parochianos ad præstandas certas oblationes obligari posse, *ex c. 42. de Simonia* concludit P. Engel *b. t. n. 64.*

Sciscitanti: cujus sint oblationes, quæ sunt Oratoriis, atque Ecclesiis, vel Capellis, ac Imaginibus sitis intra limites cujusdam Parochiæ? respondeo, esse Parochi, ut qui intentionem fundatam in jure habet super omnibus oblationibus factis intra fines suæ Parochiæ juxta *c. quia Sacerdos & c. Sanctorum causa* 10. q. 1. & notant Canonistæ in *Rubr. de Parochiis*. Hostiens. *n. 1.* Panorm. *n. 4.* Nisi eâ intentione offerrentur, ut in honorum, ornatumque Sacelli, vel imaginis infunderentur: etenim talis offerentium intentio servanda esset. *c. causa* 12. *de V. S. Angelus V. Ecclesia*. §. 9. Seraph. *dec. 774. n. 1.* Fagn. in *c. pastoralis. de his, quæ fiunt à Pralat.*

TITULUS XXXI.

De Regularibus & trans- euntibus ad Religionem.

SUMMARIA.

1. Quid sit professio religiosa? 2. Quotuplex? 3. Votum solennitas inventa est lege Ecclesiastica. 4. usque 12. Quinam capaces, ut religionem profiteantur.
12. Qui non? 13. In qua Religione emittatur professio? 14. 15. 16. 17. Requisita professionis. 18. Ejus finis. 19. & seqq. Ejusdem effectus.

HActenus de Clericis secularibus, eorumque beneficiis, & juribus. Deinceps agemus de Regularibus, quos facit professio religiosa.

§. I.

Definitur professio religiosa, quod sit apud probatæ ab Ecclesia Religionis solennis promissio, quæ quis se observationi certæ alicujus Monachalis regulæ obstringit. Hostiens. *b. t. §. ad quid §. professio.*

§. II.

Dividitur professio religiosa in expressam, & tacitam. *Expressa* est, quando quis expressè vel verbis, vel scriptis, vel utrisque simul se alicui probatæ religioni devotet. *Tacita* quando quis non verbis, sed alio indicio mentem suam religionis à se tacitè susceptæ explicat; veluti si habitum Professis proprium per triduum, vel habitum Novitiis, & Professis communem per annum gestaverit. *c. 8. c. 22. b. t. c. 1. c. 2. Eod. in 6. Clem. 2. Eod.* Atque hic tacitus Professionis modus etiam post Conciliū Tridentinum obtinet, modò actus, per quos tacita fit professio, à Novitio liberè, & cum intentione profitendi post decimum sextum ætatis annum, & annum integrum probationis pergantur. Barb. *J. E. U. lib. 1. c. 41. n. 4.* Miranda in *man. Pral. tom. 1. q. 24. n. 12.* Sanè in præi tacita ista professio vix amplius in usu est, sed ordinariè verbaliter, ac in scriptis fieri solet.

§. III.

Causa efficiens professionis Religiosæ est vel remota, vel proxima.

Remota est jus, non Divinum, sed Canonicum, ex quo voti solennitas profluit, ita testante Bonifacio VIII. in *c. un. de voto in 6.* per illa verba: *Voti solennitas ex sola constitutione Ecclesia est inventa.* Cui succinit Gregor. XIII. in Bulla: *Ascendente Domino* ubi contra impugnatores instituti S. J. statuit, Coadjutores ejusdem Societatis, tamen si vota tantum simplicia edant, esse tamen verè Religiosos, inductus ratione *d. c. un.* ut ipse intinuat: *Nos considerantes, voti solennitatem solè Ecclesia constitutione inventam esse &c.*

Proxima est mas, aut scemina, qui religio-